

Experiment ve vyprávění

Experimentální literatura ESB102

14. 5. 2018

Aspekty prozaického díla

Soupis

- Styl
- Jazyk
- Čas
- Prostor
 - Prostředí
- Žánr
- Vypravěč
- Postava
 - Promluvy

Aspekty prozaického díla

Styl

SPOLEČNOST

Každá pátá žena se minimálně jednou v životě stane obětí násilí ze strany manžela. Ženy mezi patnácti a pětáctyřiceti lety ohrožuje na zdraví a na životě domácí násilí více než rakovina, malárie, dopravní nehody a válka dohromady. Na následky bití nebo týrání ze strany manžela zemře každý týden několik žen. Násilí je také příčinou poloviny rozvodů. Tyto násilnosti se odrážejí ve vysokých výlohách na nemocniční péči. Pouze 10 % žen se odváží podat žalobu. Typickým agresorem je muž s nízkými příjmy a malým sebevědomím, žárlivý a závislý na alkoholu, který vyrůstal v násilnickém prostředí. Během několika posledních let rozbouří veřejné mínění silně medializované případy týraných žen. Jedna žena je svým manželem upálena za živa. Znetvořená tvář jiné vyjde na přední straně týdeníku s titulkem „Divoká rodinka“. Třetí vystoupí celá vyděšená v televizi se stížností na svého manžela, jehož chování již sedmnáctkrát nahlásila na policii. Po odvysílání pořadu ji manžel napadne nožem a probodne jí plíce. Počet obětí se nicméně již desetiletí nemění.

Narativní umění

- Začátek—prostředek—konec
- Aristoteles: „**Začátek** je to, co samo nenásleduje nutně po něčem jiném, ale po čem přirozeně následuje nebo se děje něco jiného; **konec** je naopak to, co samo přirozeně (...) následuje po něčem jiném, ale po čem už nenásleduje nic jiného, **střed** je to, co samo následuje po něčem jiném a po čem následuje něco dalšího.“
- Fabule – o čem je vyprávěno = *téma*
- Syžet – jakým způsobem o tom vyprávěno = *stylové prostředky*
- Pásmo vypravěče
- Pásmo postav

Aspekty prozaického díla

Čas

- Čas vnitřní -> Marcel Proust
- Čas vnější -> Ernest Hemingway

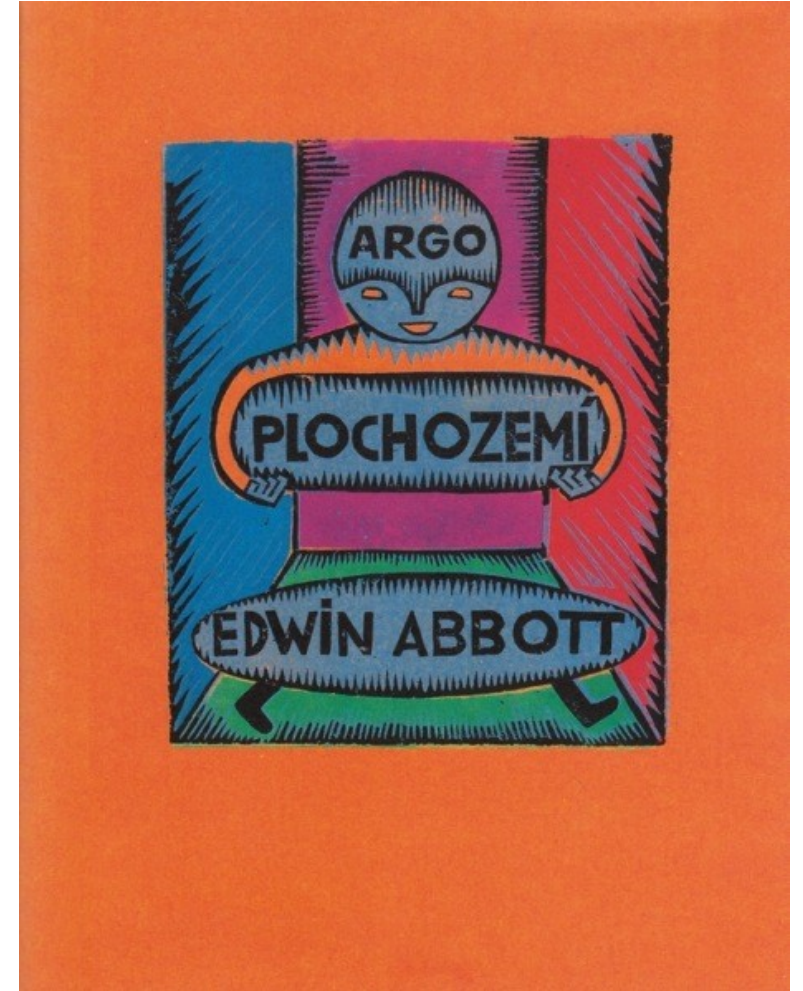
- Začátek -> předzačátek
- Konec -> neukončenost, neukončitelnost

- Epizodnost

Já nebo některý jiný doktor odpovídající hodnosti byl přítomen u každého stadia tvorby. Nebylo třeba vědět, proč jsou ty pece tak ošklivé, tak strašně ošklivé. Skoro tři metry vysoký, žalostně rozložitý hmyz ze rzi. Ukažte mi někoho, kdo by chtěl v takové peci péct! Útroby stroje sestávaly z kladek, plunžrů, roštů a větracích otvorů... Pacienti, stále ještě mrtví, vyjížděli ven na jakémisi nosítkovém zařízení. Zvlněný vzduch plnil magnetický žár tvorby. Odtud pak putovali do plynové komory, kde se těla naskládala na hromadu, opatrně a dle mého názoru zcela kontraintuitivně, protože úplně dospodu přišly ty nejmenší a pak větší děti, na ně ženy a staří, nakonec muži. Nemohl jsem se ubránit dojmu, že by to bylo lepší obráceně, protože ta droboť přece musela pod tou nahou vahou přijít k úhoně. Ale ono to fungovalo. Občas jsem totiž celý ten proces sledoval k tomu určenou škvírkou a při tom se mi tvář střídavě křivila libostí a nelibostí. Nejdřív se většinou dlouho čekalo, než plyn neviditelně vnikne dovnitř větracími mřížemi. Ti mrtví vypadali tak mrtvě. Mrtvoly mají svou mrtvolí řeč. Nic neříká.

Aspekty prozaického díla *Prostor*

- Fikční svět
 - Malé světy (U. Eco)
 - Princip minimální odchylky (Marie-Laure Ryanová)
- Realistické vs. nerealistické
 - Magický realismus
- Edwin Abbot - *Plochozemí*
- <https://www.youtube.com/watch?v=eyuNrm4VK2w>

Aspekty prozaického díla

Vypravěč

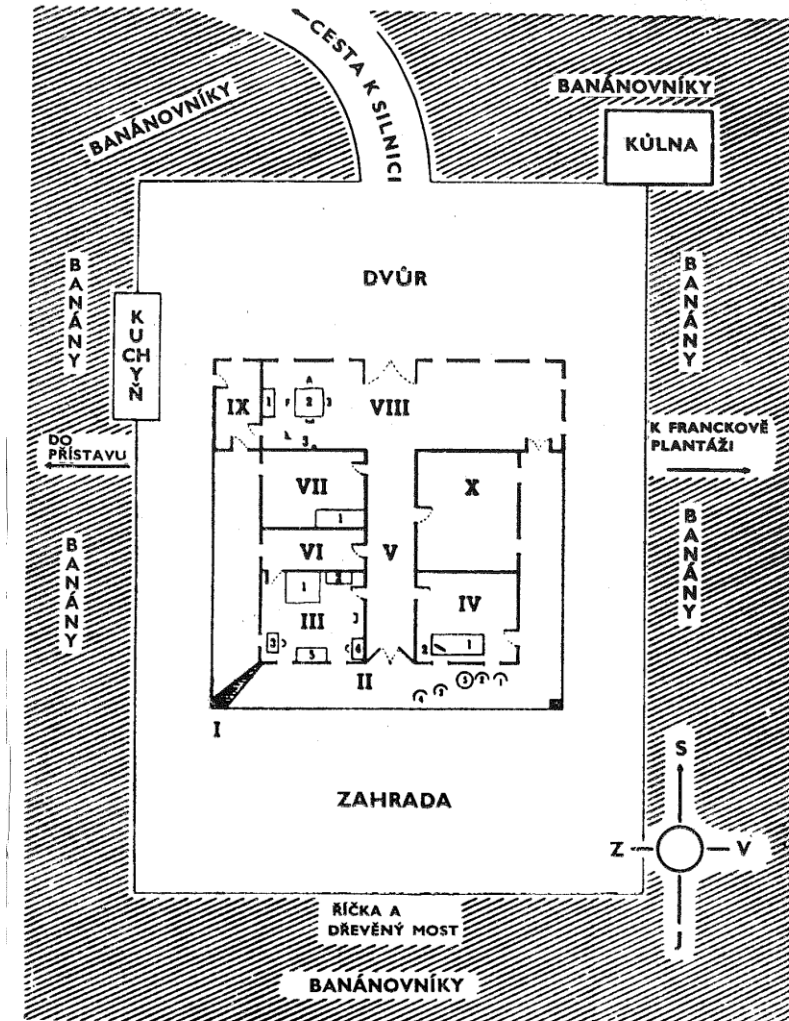
- Autor vs. Vypravěč
- Autorský – vševidoucí (diegetický)
- Personální – vidoucí skrze postavu (mimetický)
 - Vedlejší postava – Velký Gatsby, Na cestě
 - Zmnožení pohledů – K majáku, Rašomon
 - Změna postavy – Psí srdce, Flush
- Oko kamery – popis vnějších projevů, objektivizace

Aspekty prozaického díla *Vypravěč – oko kamery*

Poodhrne závěs, aby lépe viděl.

Z tohoto nového zorného úhlu se mu jeví domek, chráněný dokola zahradou, jakoby v objektivu nějakého optického přístroje.

Alain Robbe-Grillet – Gummy

I. Jihovýchodní sloup a jeho stín na začátku románu. — II. Terasa: 1/ Franckova židle 2/ Židle A... 3/ Prázdná židle 4/ Manželova židle 5/ Nízký stolek — III. Pokoj: 1/ Postel 2/ Prádelník 3/ Toaletní stolek 4/ Psací stůl 5/ Šatník — IV. Kancelář: 1/ Stůl 2/ Fotografie A... — V. Chodba — VI. Koupelna — VII. Malý pokoj: 1/ Postel — VIII. Jídelna

Aspekty prozaického díla *Vypravěč – James Joyce*

... na posezení na Rondu se starými okny posad mříž zakrývala třpytný zrak jen železo líbal milenec a na pootevřené noční vináry a kastaněty a na ten večer jak jsme v Algecirasu zmeškali parník hlídač si klidně chodil se svítilnou Ach a na moře občas ohnivě karmínové a na nádherné západy slunce a na roztodivné uličky a růžové a modré a žluté domy a na růžové sady a jasmín a fuchsie a kaktusy a na Gibraltar mých dívčích let kde jsem byla horská květina ano do vlasů jsem si zastrkovala růži jako andaluzská děvčata mám nosit červenou ano a na to jak mě pod maurskou hradbou políbil a já jsem si řekla ten nebo ten co na tom potom jsem ho očima požádala ať mě znovu požádá ano a on mě potom požádal ať ano řeknu ano má horská květino a nejprve jsem ho pažemi objala a stáhla k sobě už ucítil má navoněná ňadra ano a srdce mu bušilo jak divé a ano řekla jsem ano chci Ano

Aspekty prozaického díla *Vypravěč – Zmnožení pohledu*

Simpsonovi – Trilogie omylů

S12 E18

Aspekty prozaického díla

Vypravěč – Zmnožení pohledů

5

To zjištění ho rozesmutnilo a znovu pomyslel, že je to zlomyslné; vždyť, kdyby ji tu byl potkal před šesti lety, kdy se sem nastěhoval, dalo by se snad všechno zachránit: stáří by ji nebylo ještě tolik poznamenalo, její zjev by se nebyl tolik odlišoval od obrazu ženy, kterou před patnácti lety milovat; bylo by bývalo v jeho silách překlenout odlišnost a oba obrazy (minulý i současný) vnímat jako jeden. Ale teď od sebe beznadějně odstávaly.

6

Neměla ráda řeči o stárnutí a smrti, protože v sobě obsahovaly fyzickou ošklivost, jež se jí přičila. Několikrát svému hostiteli opakovala téměř vzrušeně, že jeho názor je povrchní; vždyť člověk je prý víc než jen tělo, které chátrá, vždyť podstatné je přece dílo člověka, to, co tu člověk nechá pro jiné.

M. Kundera – Ať ustoupí staří mrtví mladým mrtvým (in Směšné lásky)

Aspekty prozaického díla

Postava

- Antropocentrismus
- Alegorie – postavy reprezentují něco jiného (vlastnosti, živly)
- Experiment
 - Stanislav Lem – Solaris
 - Milan Kundera – Nesnesitelná lehkost bytí

Prolnutí žánrů

Literatura a fotografie

apple over and over again, as if it hoped that all this washing, which went far beyond any reasonable thoroughness, would help it to escape the unreal world in which it had arrived, so to speak, through no fault of its own. Otherwise, all I remember of the denizens of the Nocturama is that several of them had strikingly large eyes, and the fixed,

inquiring gaze found in certain painters and philosophers who seek to penetrate the darkness

which surrounds us purely by means of looking and thinking. I believe that my mind also dwelt on

- 3 -

et, place Mau-
semble attiré et
aise, on n'en
que je suis, en
de la psycha-
e et dont je
a moins qu'à
ême, et dont
e des exploits
leurs, qu'elle
uer à de tels
lépit de ses
ui faire trop
qu'elle épuise
i'elle n'occa-
ouveaux man-
le son expli-
f'en arrive à
qui est pour
jet à peine
t de rêveries.

représentation
ollinaire, au
l, comme à

(Photo Coll. George Sirot)

Si je dis qu'à Paris la statue d'Étienne Dolet, place Maubert, m'a toujours tout ensemble attiré et causé un insupportable malaise... (p. 26).

W. G. Sebald - Austeritz

André Breton - Nadja

Juan Rulfo

